

Povídání ateistovo a malování Mgr. Plivníkovo věcí křesťanských se týkající. Část 27.

=====

Není-li to příliš nepatřičné, rád bych toto pokračování dedikoval své kamarádce-víle-princezně Barborce Algayerové za to, že svět je s ní znatelně lepší.
(Pokud to někomu připadá nepatřičné, nechť to ignoruje.)

=====

Jméno svaté Barbory nezní ani v Čechách příliš cize. Jen totálnímu ignorantu asi nic neříká chrám sv. Barbory v Kutné hoře, prvotřídní kulturní památka z dob panování Jagellonců, do jejíž údržby jsou věnovány značné prostředky. Většina domácností možná také dodržuje zvyk vkládat 4. prosince do sklenice vody třešňovou větvičku – „barborku“, s nadějí, že na Štědrý den vykvete, což se zhusta podaří. Na 4. prosince totiž připadá svátek této světice, kterou uznávají i východní křesťanské církve. Ty se ovšem často řídí původním juliánským kalendářem, takže oni mají sice 4. prosince, ale my už podle gregoriánského kalendáře tuším 17. prosince (ostatně tento posun je pamětníkům znám z paradoxu, že Velká říjnová socialistická revoluce se slavila až listopadu).

O životě Barbory toho moc známo není a čerpá se hlavně z legend, které však zřejmě mají velmi racionální jádro. Narodila se někdy koncem třetího století a jako nejpravděpodobnější datum její smrti se udává rok 305, odvozený nepřímo z doložitelné existence osob, v jejím příběhu se vyskytujících.

Její příběh je svázán s antickou Nikomédií, což je dnešní asi 300 tisícové město v Turecku jménem Izmit (nezaměňovat s Izmirem), na břehu Izmitského zálivu. Narodila se v rodině bohatého kupce Dioskúra, který si zřejmě byl vědom její hloubavé povahy, a raději ji uvěznil v luxusně vybavené věži, aby nepřišla do styku s křesťanským učením, které v té době ještě nebylo náboženstvím státem římským přijatým. Dioskúros byl z pohledu křesťanského pohan, on byl spíše stoupencem dozrívající helénistické kultury, která hodně stručně řečeno kázala užít si v dobrém životě všude, byť v bázni před mnohými bohy či božstvy, nám známými z řeckého bájesloví. Bohužel pan otec neznal zásady správné kádrové a personální práce a tak se stalo, že jeden ze sloužících či otroků, kteří měli do věže přístup, byl tajným křesťanem a posloužil v roli agitátora k tomu, aby „uvězněnou“ Barboru seznámil se zásadami křesťanského učení. Asi mu to moc práce nedalo, mládí je obvykle náchylné ke vzpouře k zavedeným pořádkům. Barbora si pak začala dopisovat (na rozdíl od dnešních panen středoškolaček toho byla schopna) s křesťanským vědcem Órigénem, který za ní poslal autorizovaného kněze za účelem pokřtění. Barbora přijala křest, na počest Nejsvětější Trojice si nechala ve věži prorazit třetí okno a zaslíbila se k věčnému panenství. To vše tak nějak proběhlo bez povšimnutí ze strany často cestujícího pana otce. Malér nastal, když Dioskúros našel své dceři ženicha. Ona se odmítla vdát s tím, že je nevěstou Kristovou, a navzdory všemožnému nátlaku odmítla se křesťanské víry vzdát. Před otcovým nátlakem tedy uprchla a podle legendy se na útěku před ní rozevřela skála, v níž se skrýla. Tato část legendy vedla k tomu, že Barbora je uznávána jako patronka horníků (proto také ta dedikace chrámu v Kutné Hoře). Protože ale udavačství kvetlo i tenkrát, její azyl se neutajil. Otec Dioskúros se jí opět zmocnil, nátlak zprvu psychický přešel v nátlak násilný, a jelikož Barbora se stále jevila vzpurnou, otec ji nakonec svázal a vydal orgánům činným v trestním řízení. Protože křesťanství v té době bylo trestným, byla podrobena krutému mučení (podrobnosti si zde odpustíme, zvrhlíci by si přišli na své) a skončilo to jejím stětím, což provedl její otec vlastnoručně. Legenda pak praví, že krátce před smrtí ji navštívil anděl s pohárem vína a hostií (s chlebovou oplatkou symbolizující tělo Kristovo - poznámka na okraj: pokud při liturgii přijímá víno jen kněz, je to přijímání pod jednou, pokud víno i hostií přijme řadový věřící, jedná se o přijímání podobojí, což už asi něco každému říká).

Otec její popravu ale nepřežil, neboť z čistého nebe udeřil blesk a boží mocnosti mířily dobře. Tato část legendy pak vedla k tomu, že Barbora se také stala patronkou dělostřelců, pyrotechniků a podobných profesí, dále pak je patronkou dívek, slévačů a kovolijců,.....je také vzývána pro „dobrou smrt“.

Její obrazy a sochy jsou velmi rozšířené a jsou provázeny atributy, jako je palmový list (mučednictví), meč (smrt stětím), s věží v pozadí nebo v podobě nabízené miniaturní - vždy se třemi okny, pohár zpravidla i s hostií. Jedna z mnoha soch je i na Karlově mostě v Praze. Na její jméno upomínají též barbituráty, neboť kyselina barbiturová byla objevena právě v den jejího svátku. Její obrazy pak byly

často umísťované na lodích i v pevnostech nad sklady strelného prachu.
Mgr. Plivník Vám nabízí svůj pohled na sv. Barboru, provedený jako podmalba na sklo, respektující výše uvedené atributy.

